

Samenvatting

Hoe kan de poëtische leegte van de kust van Noordwest-Friesland (het gebied van Harlingen tot aan Zwarte Haan) leiden tot ontwikkeling van de streek? Het gebied heeft net als andere kustgebieden in Europa te maken met de rijzing van de zeespiegel, klimaatverandering, schaalvergroting, vergrijzing en ontgroening. Daar moeten antwoorden op gevonden worden. Oebele Gjaltema en Margaret Ann Mc Donald hebben hiernaar onderzoek gedaan met behulp van de interpretation-methode. Zij komen tot een centrale, poëtische boodschap: Wadden, Land van overvloed. Dit verwijst naar de rijke bodem door duizenden jaren overstroming van de zee en het bezinken van voedselrijk slib. Onafzienbare aardappelvelden, rijke oogst van die bodem. Bijzondere, vasthoudende mensen die dat land op de zee gewonnen hebben. Eigenwijze, eigenzinnige karakters. De boodschap verwijst ook naar geestelijke rijkdom: vrijdenkers zoals de Mennonieten en Eise Eisinga.

Dat is een sterk verhaal: juist het onaangetaste, kale, pure en meedogenloze landschap heeft deze rijkdom voortgebracht en je kunt ervan genieten als je het leert zien. Dat levert een unieke ervaring werelderfgoed-ervaring op: dat je op jezelf aangewezen bent in dat landschap, en af en toe op een bescheiden plek een verhaal aangereikt krijgt via een app op je Iphone ,bijvoorbeeld over waarom een plaatsnaam Moddergat heet, of over de half afgebouwde dijk naar Ameland. En waarom geen mini-terpje gebouwd op de kwelder, waar je als bezoeker bij laag water heen loopt en dan bij hoog water wacht in een hutje tot je er weer af kunt? Dat is spelen met veiligheid en onveiligheid, overgang en verandering. Een 'dijk'- ervaring eigenlijk pur sang. En dat in een omgeving waar mensen uit zichzelf wat minder koortsachtig consumeren, wat 'fatsoenlijker' leven en van nature al meer 'mindful' met de dingen omgaan.

Een interessant aspect is dan ook de betrokkenheid van lokale bewoners. Zij zien zelf niet hoe bijzonder het landschap is waarin ze wonen, hoe kunnen ze het dan verkopen? Een praktische aanbeveling is om een boek of een website te maken waarin bewoners zich bekend maken met hun telefoonnummer en een bezoeker uitnodigen om aan te schuiven bij hun huiselijke maaltijd en mee te gaan op een tripje in de omgeving: 1 op 1-toerisme. Verder moeten de bewoners niet betutteld worden, ze houden zich al een paar duizend jaar staande in dit landschap en ze redden zichzelf wel. Projecten om die zelfredzaamheid en dat zelfbewustzijn te stimuleren hebben zin, zoals 'Koop een krot' waarin bewoners handreikingen krijgen om hun huisje te restaureren. Of zoals plattelandsprojecten, waarin schoolkinderen intensief worden betrokken bij de eigen historie en worden gekoppeld aan het MKB, door meester-gezel-relaties te stimuleren. Waarom niet biologische kassen aanleggen, en schoolkinderen vragen om te komen onkruid wieden. Zoals vroeger baantjes op de boerderijen bij het oprapen lagen. We zouden routes moeten maken met oplaadpunten voor oplaadbare fietsen en vaarroutes zo maken dat Franeker weer aan zee' komt te liggen. We zouden buitendijkse wellnessbaden in het zout kunnen aanleggen bij Harlingen. We zouden voorzichtig moeten zijn met ingrepen in het landschap zoals grote ligboxenstallen op kwetsbare kwelderruggen , grootschalige kassencomplexen waarin de lokale bevolking toch niet werkt of lelijke industriële 'rafelranden' om de dorpen heen.

Je moet wel goed kijken naar het soort toeristen dat je wilt aanspreken. Het is in ieder geval een misvatting dat je de 'eiland'-toerist ook voor de kust zou kunnen interesseren of een paar dagen langer zou kunnen laten blijven. Die zoekt een heel andere beleving, een ander verhaal. Noordwest-Friesland vraagt om gespecialiseerd toerisme. Het gaat dan meer om boeren die een verhaal willen vertellen dan om grote kaskrakers. Toerisme is niet dé oplossing voor het werkgelegenheidsprobleem.

Bij het ontwikkelen van plannen van ontwikkeling van de streek moet dan ook iedereen betrokken worden in een dialoog: deskundigen op het gebied van natuur en toerisme, boeren, vissers, de bevolking, ondernemers, (cultuur)historici, (landschaps)architecten en beleidmakers. De maatschappij vraagt om bezinning, Noordwest-Friesland kan dat bieden. Maar laat het geen openluchtmuseum worden. Een levend landschap. Het gaat erom de stilte hoorbaar te maken, de leegte zichtbaar te maken de manier van leven beleefbaar te maken.